

Sedmična kolumna visokog predstavnika za BiH Christiana Schwarz- Schillinga: “Manje znači više”

Međunarodna zajednica je 23. juna najavila da će sredinom 2007. godine okončati svoj direktni nadzor nad poslijeratnim oporavkom Bosne i Hercegovine – 12 godina nakon što je Daytonskim mirovnim sporazumom okončan rat u ovoj zemlji.

Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira, tj. tijelo odgovorno za vršenje nadzora nad implementacijom Daytonskog mirovnog sporazuma, dalo je ovu najavu u Sarajevu. Ured Visokog predstavnika (OHR), koji je koordinirao rad međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini i djelovao kao pokretačka snaga poslijeratnog oporavka ove zemlje zatvara se 30. juna 2007. godine.

Iako je ovakva odluka odavno nagovještavana, postojalo je uvjerenje, posebno unutar Bosne i Hercegovine, ali i u drugim zemljama, da će se međunarodni angažman u Bosni i Hercegovini nastaviti godinama u svom sadašnjem obliku.

Razloge za takvo uvjerenje nije teško pronaći.

OHR je bio uspješan.

Tzv. “Bonske ovlasti”, uvedene krajem 1997. godine, dale su mogućnost Visokom predstavniku da smjenjuje zvaničnike za koje se utvrdi da vrše opstrukciju implementacije mirovnog sporazuma, i sam donosi zakone koji će osigurati mir i stabilnost. Ovim je OHR-u omogućeno da umani opstrukcionizam

i pomogne da Bosna i Hercegovina dođe do tačke u kojoj sada pregovara o potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) sa Evropskom unijom, što je prvi korak ka konačnom članstvu u EU.

Prema tome, zašto mijenjati nešto što dobro funkcioniра?

Jednostavan odgovor je zato što jedna demokratija koja se štiti i konsolidira korištenjem izvršnih ovlasti datih jednoj vanjskoj instituciji ne može prikupiti potrebnu unutrašnju snagu da se održava sama.

Ukoliko Bosna i Hercegovina želi završiti svoj put ka punom poslijeratnom oporavku i euro-atlantskoj integraciji, onda ona mora preći ostatak puta sopstvenom parom.

Ipak, postoji veliki pritisak da se produži postojanje sistema koji je doveo do tako impresivnih rezultata. Od 1996. godine, više od milion građana Bosne i Hercegovine koji su se našli raseljeni ratom dobilo je priliku da se vrati kući; u zemlji je održana serija izbora i došlo je do uspostave političkog dijaloga – tvrdoglavog i povremeno razdražujuće zamršenog – ali koji je zamijenio destruktivni šovinizam ranih 90-tih godina; ekonomski rast je premašivao pet procenata godišnje u četiri protekle godine.

Bosna i Hercegovina je otišla onoliko daleko koliko može ići pod međunarodnom patronatom. Već prije dvije godine, Evropska unija je jasno stavila do znanja da će se zakoni koji su potrebni za pokretanje pregovora o stabilizaciji i pridruživanju smatrati prihvatljivim samo ako ih donesu samostalno organi Bosne i Hercegovine. Njih ne može donijeti Visoki predstavnik.

Od tada su parlamentarne skupštine ove zemlje donijele cijeli niz teških reformskih zakona, uključujući i zakone koji vode ka racionalizaciji oružanih snaga i uspješnom uvođenju poreza na dodatu vrijednost početkom ove godine.

U pet mjeseci moga rada na poziciji Visokog predstavnika, koristio sam "Bonske ovlasti" za djelovanje umjesto parlamenta što je moguće manje: jednom radi izmjena Zakona o krivičnom postupku kako bi se olakšao rad Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju i jednom radi sprečavanja neregulirane prodaje državne imovine.

Također sam imenovao mali broj zvaničnika u slučajevima kada bi dalje odlaganje njihovog imenovanja podrivalo uredno funkcioniranje pravnog i fiskalnog sistema, te, nastavljajući praksu koju je uveo moj prethodnik, pružio sam mogućnost da se pojedinci koje je u ranijoj fazi mirovnog procesa sa funkcije smijenio Visoki predstavnik vrate u politički život.

Uprkos pritiscima, odbio sam da vršim značajne intervencije u upravljanju Bosnom i Hercegovinom, jer bi to bilo kontraproduktivno.

Bosna i Hercegovina sada sama mora rješavati sopstvene probleme.

Međunarodna zajednica će ostati angažirana u Bosni i Hercegovini u vidu daljeg prisustva EUFOR-a, Policijske misije EU, NATO-a i drugih međunarodnih aktera. Angažman Evropske unije će, u stvari, biti ojačan podizanjem uloge Specijalnog predstavnika EU na viši nivo i daljim kretanjem naprijed u okviru procesa satabilizacije i pridruživanja. Ja namjeravam da ostanem na funkciji Visokog predstavnika do zatvaranja Ureda, a nakon toga ću ostati u Bosni i Hercegovini u drugom svojstvu, na funkciji Specijalnog predstavnika Evropske unije.

Bosna i Hercegovina sada polako staje na sopstvene noge, a njeni politički i institucionalni resursi treba da preuzmu puni suverenitet. Što se tiče međunarodnog angažmana, u ovom slučaju manje definitivno znači puno više.

Christian Schwarz-Schilling je Visoki predstavnik međunarodne zajednice i

Specijalni predstavnik Evropske unije u Bosni i Hercegovini.